

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советей, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 235 (6955)
ОКТАБРИН
3
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1954 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Бүхы хүсэ, арга боломжоо — таряа хурялга ба тэжээл бэлдхэлгэдэ элсүүлэ! (1-дэхи ноур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: М. Фалиев, — Агитатор-агроном Лобанова (2-дохи ноур).

Д. Гушабалов, — Загастайнхиднаа жэшээ абаба (2-дохи ноур).

Хурагшад, студентнэр колхозуудта тунална (2-дохи ноур).

С. Розыграев, — «Таряан» гэжэ павильондо (2-дохи ноур).

Хүдөөгэй ажалшадые эд бараагаар элбэгээр хангаха (3-дахы ноур).

С. Васильев, — Убэлдэ бэлдхэлые унжагайруулна (3-дахы ноур).

САТИРЫН БУЛАН: Х. Намсараев, — Годооршоһон ламбагайнар (3-дахы ноур).

Р. Жигжитов, — Эрхим токарь (3-дахы ноур).

Пекиндэ парад, һайндэрэй жагсаал болобо (4-дэхи ноур).

Итальянска депутатуудай палатада (4-дэхи ноур).
Неругэй хэлэһэн үгэ (4-дэхи ноур).

Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөе улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэе!

Агууехэ Октябриска социалистическэ революциин XXXVII ой дүтэлэ байна. Гансаханшые манай орон бэшэ, харин бүхы бумбэрсэгэ үшэйн ажалшад Октябриска революциин тэрэнэй бүхэдэлхэйн-түүхэй удхашанартай эгээл наггин, эл эрхим хүсэлөө бата бэхээр болоно. Октябриин ариун туг доро манай оройной ажалшад хаан-ба капиталистнуудай засагые татагалд, ажалшадтай засаг—Советскэ засаг тогтоогоо һэн. Октябриин ариун туг доро ябажа манай оройной ажалшад дүрбэн гүрэн-арьяатан-хүрэнгэтэниие болон оройной контрреволюциине дараа Октябриин ариун туг доро ябажа манай оройной ажалшад өөрынгөөр социалистическэ обществэ байгуулаа. Октябриин ариун туг доро ябажа манай оройной ажалшад эзэ ороноо хамгаалгын Агууехэ эл илалта түгэлдэрөөр дүүргээд, Октябриин улаан туг доро ябажа, коммунизмын замаар амьсгатайгаар урагшша зорижо ябаха Агууехэ Октябриин ариун жэжээл тэмсэжэ, Азин ба Европын коммунист оройной ажалшад империализм мүлжэлтэһөө сүлөөрөөд, мүнөө коммунизмын замаар амжалтатыйгаар дабшажа ябана. Агууехэ Октябриин гансашые манай оройной ажалшад бэшэ, мүн социализмын ба демократин лагерин бүхы араарта эрхэ сүлөө олгоо, эрдэм баян гүеэ, хүн зоние жаргуулаа, зол ишэнь аршалаа. Эгээл энээнэйгөө бүхэдэлхэйн ажалшад зон Октябриин наггин нэрэ һүлдэлэнь шүтэжэ, Кремлин эрдэни шулуун шийдэ хамаг һанал хүсэлөө хандуула, һайн һайхан юрөөл баяскалан хүргэдэг байна.

Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөн ажалай бүтээхэ дээшлүүлэхэ гэгэн минн лэриин хүлээһэн бэшэ, харин тэрэ мүрысөөн хадаа Октябриска революциин эхи табиган хэрэгтэ олон орон ажалшадтай үнэн сэхэ байһан демонстраци, энэ хэрэгтэнь элдэһэн хүргэхэ гэгэн тангаригтэ.

Октябриин революциин ой бүхэте социалистическэ мүрысөөн эл дэбжэлтээр тэмдэглэхэ гэһэн эл арайдай зан заншал болонхой. Энэ жэлшые Эхэ орон дотор Октябриин хүндэлдэлдэ социалистическэ мүрысөөнэй долгн улам хүсэтэйгөөр эбхэрнэ. Городошые, түүхэйшые арад зон, үбгэншые, түүшье хүнүүд, хүдэлмэришэньше, коммунистшье — илгагтай — булта зон Октябриин урда тээхи ажалай вахда жагсажа, ажалай үндэр бүтээхэ туулажа, Эхэ орондоо, парти, коммунистшье, коммунистическэ эрдөөтө байгуулгын хэрэгтэ үнэн эл байһанаа баталан харуулна.

Бүхы советскэ арадтаа хамтаманай Бурят-Монголой ажалшад Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ элбэгтэйгээр оролсожо, хүдэлмэришэнь аймагтар эхэ амжалтануудые туйлана. Мүрысөөн түүрү ээргэдэ алдарта хүдэлмэришэнь анги ябана. Республикын шийдэ — Улан-Удэ городой предприятинуудай ба барилгын участоудай коллективүүд «Бурмонголстрой» трестын барилгын нэгэдэ участогай коллективэй урылаар Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, ажал хүдэлмэришэнь эрхим амжалтануудые туйлана. Түбхын түрүүндэ, мүрысөө үүсхэгшэд өһөөдөө һайн үрэ дүнтэйгөөр ажаллана. Эдэ үдэр-нүүдтэ эндыхи барилгашад хадаа абанан уялгаа дүүргэхын тула үсэд шангаар тэмсэжэ байна. Нэгэдэхи участогайхид Сталиной нэрэмжэтэ үйлсөөр тус бүридөө 24 байратай 3 гэрнүүдые бариха байнхай. Тээд, тэдэнэр элэ гэрнүүдые бариха дүүргэхэнь дүтлөөд байна. Октябриин хахадаар эдэ бүхы хүдэлмэришэнь дүүргэгдэжэ, ажалшад хадаа тон зохистой байрануудта орожо, алдарта оёе һайндэрлэхэ байна. Тэдэнэр барилгын шэнэ арга методуудые хэрэглэн гүрэнэй мүнгэн зөөрин эхээр арьбалаа. Социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон паровозонооно заводойхид түсөөбө болзолгоонь урид дүүргэхын түлөө; «Механика» заводойхид түсөөбө гадуур тракторнууд ба автомашинуудые заһабарилгын, дүрбэдэхи кварталгайнгаа түсөөбө декабриин 25 болотор дүүргэхын, ажалайнгаа бүтээһе 10 процентээр дээшлүүлгын, түлөө; сэмбын фабрикинхид үйлдэ-Сэрингөө талмайе тэрэ зандан байлгаад, продукция ехээр гаргахын түлөө тэмсэжэ байна. Хүдэлмэришэнь ангийн патриотическа хэрэгые энэ мэтээр тоолохо болоо һаа, тоо томшогүй олон юм бээ.

Томско областин колхозууд таряа тушаалгынгаа түсэб дүүргэбэ

Томско областин колхозууд таряа тушаалгын гүрэнэй түсэбөе орооһон урид дүүргээд, МТС-эй колхозын түлөө таряа тушаалга гүрэндэ худалдажа байна. Колхозууд үрэнэнэй, фуражна болон үйлдэһэн фонднуудые хаажа, колхозинуудай ажалта үдэртэ орооһо үгэжэ байна. Мүнөө үедэ областин хүдөө ажахын хүдэлмэришэньшэд хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэришэньшэ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, малайнгаа үбэлжэлгэдэ амжалтатыйгаар бэлдэхэжэ байна.

Гектарһаа 400 центнер хартаабха

ТУРУНТАЕВО. (Телефоноор абтаба). Хартаабха тарилгаар суутай Лузерья Прохоровна Шурьгинатай мүрысөөн Прибайкальскай Түрүнтаевска сельсоветэй Сталиной нэрэмжэтэ колхозой зөвөншэ Анна Николаевна Макарова хартаабха ургуулгаар мүү бэшэ амжалта гуйлаба. Нүхэр Макаровагай зөвөншэ мүнөө жэлдэ 10 гектар дээрһээ 226 центнер хартаабха хуряагаа. Тинхэдэ 11-дэхи гектар дээрһээ 400 центнер хартаабха малтажа абаба. Зөвөнгөйхидой бултадаа үлэсхөгшөөр хүдэлмэришэньшэ ашаар инимэ ургаса туйлдаа. Зөвөнгөйхидой нүхэд Ильина, Викторова, Кирикова, Михайлова зундаа хартаабхында ургасые һайнаар харуулажа гараа.

Зөвөнгөйхид хартаабха малтагда комбайнаар хартаабха хуряагаа. Машины механизатор Григорий Рудаков жолоодожо, үдэрэй 4 гектар хартаабха малтуулһан байна.

Бүхы хүсэ, арга боломжоо — таряа хуряалга ба тэжээл бэлдхэлгэдэ элсүүлэе!

Дары хэмжээ абаха хэрэгтэй

Шухала хэмжээ дары абаагүй һаа, Баргажанай аймагай колхозууд ерэхэ үбэл малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдхэжэ шадахагүйн туйлда хүрөөд байна. Юору унажа, монойой набша намаа шаралаа, үбһэ ногоон хагдаржа байна. Тээд, аймагай колхозууд мүнөө болотор үбһэ тэжээл бэлдхэжэ түсэбөө хадлаашыедүй. Гансал Маленковой нэрэмжэтэ колхоз түсэбөө 90 гаран процент дүүргээ. Зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Баргажанай сельсоветэй Сталиной, XVIII партсездын нэрэмжэтэ колхозууд тэжээл бэлдхэжэ түсэбэйгөө дүрбэнэйшье нэгэ хубине дүүргээдүй. Мүн Карл Марксын, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозуудта үбһэ хуряалга муугаар ябуулагдажа байна.

Энэ шар яагаад тохөөдөөб гэхэдэ, дээрэ дурсагдаша колхозуудай хүтэлбэрилгэшэд тэжээл бэлдхэлэй хүдэлмэришэ һайнаар эмхидхэжэ, түргэн темпээр ябуулаха тушаа һаналаа табягай. Аймагай олонхи колхозуудта үбһэ хуряалга түрүүшын үдэрнүүдхэ эхилээд, зү-

дөө орхигдоһон байха юм. Энэн тухай ямар баримта гэршэлнэб гэхэдэ, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой морино сенокосилканууд үбһэ хуряалгын эхилээд 20 хонотор элдэб шалтагаанаар хүдэлмэришэньшэдгүй байгаа. Харин мүнөө энэ колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэришэ зогсоогошоо шахуу. Сентябриин 10-һаа эхилээд үбһэ хуряалгада ябажа байһан хүнүүдэй тоо үсөөрэ үсөөрөөр мүнөө болоод байхада, һүүлшынь хүнүүд хартаабха малтахаа гаргагдаа.

Мүн тэрэшлэн XVIII партсездын нэрэмжэтэ колхоздо мүн лэ нимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Нүүлэй үедэ колхозингууд өһөөдлөнгөө хартаабха малтажа, һамарта гаража эхэнхи сагаа үнэгэрлэдэг болоо. Гэхэ зуура, мүнөө энэ колхозой сабшаалгай хадлаашые эхэнхине сабшаалгагүй зандаа хагдаржа байнхай. Үбһэ хуряалга дээрэ оройдоол 20 гаран хүн ябана.

Нүүлэй үедэ Сталиной нэрэмжэтэ колхозой гэгшүүд нийтынгээ малые

мартаад, өһөдөнгөө малда үбһэ сабшажа байдаг болоо.

Шухала хэмжээ абаа һаа, Баргажанай аймагай колхозууд хүйтэн болотор нилээд ехэ үбһэ тэжээл хуряажа абаха аргатай. Юуб гэхэдэ, хагдаржашые байгаа һаа, сабшаалгагүй үбһэн ехэ. Тэрэниие мүнөө хуряажа абаа һаа, үбэл-хабартаа саһан дороһоо малтажа байһантай адли бэшэ.

Мүнөө овошин хуряагдажа байхада тэдэнэй ногоон эшые силостэ оруулан дараха хүдэлмэришэ ябуулагдаһанай.

Силос дараха түсэб аймагай колхозуудта оройдоо 18,4 процент дүүргэдэ. Түсэбөө арайхан гэжэ аргабад процент дүүргэһэн Карл Марксын, Уланай сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхозуудта силос даралга илангаа муугаар ябуулагдажа байна.

Саг орой болоо. Ядахадаа энэ һүүлшын үдэрнүүдые хэрэглэжэ, малдаа тэжээл бэлдхэһын түлөө аймагай колхозууд оролдохо ёһотой.

Л. Дмитриев.

Ургаса хуряалгые оройтожо эхилһэндээ шалтаад...

Мухаршээрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ нүхэр Перевалов, парторганизациин секретарь нүхэр Цыбикжапов) аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн болонго. Тус колхоз үнэгэрлэжэ хабар нилээд эхэ газарта орооһото болон техникческэ культурануудые тарилһан байгаа. Сентябриин эхинһээ хойшо МТС-эй 9 комбайн энэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлжэ байна. Тэрэ гэгэһинээ хойшо нара шахуу саг үнэгэрлэе.

Гэхэтэй хамта, энэ колхоздо хуряалгын хүдэлмэришэ тон ноһо удаанаар ябуулагдаһа. Мүнөө 1237 гектартай таряан хуряагдажа, хуряалгын түсэб минн 50 процентдэ хүргэдэ. Энэ сэхэ гэгэдэл юун дээрһээ болооб гэхэдэ, нэн түрүүн колхозой правлени, партиная эхин организаци комбайнона агрегадуудые бригадуулгэдэ, мүн таряанажалай бригадануудай үдэр бүрин ажалые эмхидхэлгэдэ анхаралаа хүсэдөөр хандуулаагүй. Жэшэнь, таряанажалай № 4 бригадын полинууд дээрэ нүхэр Будажаповай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада, мүн 2 комбайн таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдхэ бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэришэ. Тэндэхи таряанажалай бригадын бригадир нүхэр Цыренжапов (мүнөө саг зуура бригадиртай уялга дүүргэжэ нүхэр Раднаев) гэгшэдэй эдэ

комбайнона агрегадуудые хүнүүдээр, мори унаагаар хүсэд хангаагүй дээрһээнь, комбайнууд үсөөн бэшэ ушарта хаанана. Имангал тэрэниие боложо, энэ хүдэлмэришэжэ байгаа комбайнернууд Пахунов, Цыбикжапов гэгшэд сентябриин 23 болотор 100—110 гектар таряа хадлан байна. Эмхидхэлэй инимэ дутагдалнууд таряанажалай № 1—2—3 бригадануудташе (бригадирнуудын нүхэд Дармаев, Шулугов, Дарбаев) үзэгдэдэ.

Бог буртаг ногоондо таряангай эхээр дарагдаһанын комбайнуудай хүдэлмэришэ ехэ наад ушаруулна. Энэниие боложо, комбайнернууд үдэрэйгөө даалгабарине олонхи ушарта дүүргэнгүй, мүн тогууд болон сууликанууд нойтон орооһоор дарагдана, тэрэниие хатаахада хүшэр хүндэ болонго.

Колхозингуудай, механизаторнуудай дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэришэ муугаар эмхидхэгдэһэн ябадал хангалтагүй хүдэлмэришэ гол шалтагаануудай нэгэн болонго. Парторганизациин секретарь нүхэр Цыбикжапов нинтэ-политическэ болон партиная хүдэлмэришэ һайнаар эмхидхэһе оролдоногүй. Таряа хуряалгада абанан хүнүүдэй дунда социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдгөөр эмхидхэгдэнхэй гэхэдэ болохо, тэрэнэй дун саг соогоо гаргагдажа

хаанашые бэшгэдэнгүй, соносгодоногүй. Бригаданууд ба агрегадуудта 20 гаран агитатор тоологдобоһе, өөдтэй юумэ хэнгүй, «Молни», «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргангүй, колхозингууд, механизаторнуудай дунда хөөрлөөдөөнүүдые үнэгэрлэнгүй, газетын нонинуудышые уншажа үзэнгүй. Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой центр — Суулга тосхондо дунда хургуулин багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, албахагшад олон байбашые, культурно-гэгээрэлэй, нинтэ-политическэ хүдэлмэришэньшэд хабаадсанайгүй.

Мүнөө саг улам орой боложо байна. Нимэһээ тус колхозой хүтэлбэрилгэшэд МТС-эй хүсэн түгэс техникческэ бүтээсэтэйгээр — хүдэлгэбэл эмхидхэлэй болон нинтэ-политическэ хүдэлмэришэ һайжаруулбад, ажахынгаа бүхы арга боломжонуудые элсүүлэн хэрэглэбэл, таряа хуряалгые һаян үдэрнүүдтэ дүүргэжэ шадаха байгаа. Гэхэһе, тэдэнэр ургаса хуряалгые оройтожо эхилһэндээ шалтаад, һанаа амар һууна.

Мүнөө Суулгын МТС-эй хүтэлбэрилгэшэд гэгэдэлдэ оройно харьяата колхоздоо зохихо туһаламга үзүүлжэ, гэгэдэлһэнь гаргаха бээ гэжэ найдагдана.

Н. Цыбикдоржиев.

ТАРЯА ТУШААХА ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Закаменай аймагай түрүү колхозууд таряа хуряалгана һайнаар ябуулаһаа хамта, гүрэндэ таряа тушаалга түсэбөө дүүргэжэ байна.

Жэшэнь, «Сталиной зам», «Коммунизм», Кагановичын нэрэмжэтэ колхозууд таряа тушаалгаар гүрэн-тэйгөө сүм тоосоо. Мүн «1-ое Мая»

колхоз таряа тушаалга түсэбөө дүүргэжэ байна.

С. Цыренов.

Зэдэн аймагай Ушөөтын МТС-эй 11-дэхи тракторна бригадын комбайнер нүхэр Лука Григорьев таряа хуряалга дээрэ эрхим ажаллаһаа шалһарна. Тэрэнэй агрегат самоходно комбайнаар 18 үдэрэй туршда 322 гектар таряа хуряагаа. Тинн 4 центнер горючи алмаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 11-дэхи тракторна бригадын бригадир нүхэр Будажапов үдэрэй заббарлалгын үедэ комбайнер нүхэр Григорьевтой хөөрлөдөжэ байна.

Е. Ринчиновагай, А. Мантеевагай фото.

Московско областин предприятинуудай парторганизацинуудай секретарьнуудай семинар

Московско областин промышленна предприятинуудай, транспортна ба хэлхээ холбооной предприятинуудай партиная организацинуудай секретарьнуудай табан үдэрэй семинар КПСС-эй МК-да һаянжа боложо дүүрээ. Тэрэнидэ 500 хүн хабаадалсаба.

«Советскэ Союзай Коммунистическэ парти — советскэ обществын залан ударничахы ба хүтэлбэрилхы хүсэн мүн», «Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгэ ба партиная организацинуудай идеологическа хүдэлмэришэ зорилгонууд», «Партиная хүдэлмэришэ дүй дүршэл тухай», «Ажалай бүтээһе саашадан дээшлүүлгэ ба түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэ — промышленна предприятинуудай партиная организацинуудай гол зорилго мүн», «Гаргаһан продукциягаа өөрыншэ уные хилдааруулаха ба шанарынь һайжаруулаха зам» ба бусад тэмэнуудээр лекцинууд семинарта хабаадагшадта уншагдаһан байна.

Семинарта хабаадагшад промышленностини, транспортна ба хэлхээ холбооной халбаринуудар элбэ секцинуудтэ хоёр үдэрэй турша соо хабаадалсажа, партиная организацинуудай хүдэлмэришэ дүй дүршэлые зүбшэн хэлсээ. Воскресенскэ химкомбинатай парткомой секретарь нүхэр Ивлев нимэ тэмээр элнхэл хэлсэ: «Администрациин ажахын ажал-ябуулгые хинан шалгаха тушаа партиная организацинуудай хүдэлмэришэ практика». «Электросталь» заводтохи КПСС-эй ЦК-гэй парторг нүхэр Василенко ажалай бүтээһе саашадан дээшлүүлгын, продукциян өөрыншэ уные хилдааруулгын ба шанарынь һайжаруулгын түлөө тэмсэлдэ партиная организацинуудай хүдэлмэришэ дүй дүршэл тухай элнхэл хэлсэ. Павло-Покровскэ хлопчатобумажна фабрикин партбюрогай секретарь нүхэр Кирсановай хэлэһэн үгэ партиная суглаанууд ба партбюрогай заседанинуудта бэлдхэлгэ ба үнэгэрлэгын практикада зорюулагдаһан байна. Семинарта хабаадагшад тэрэһэн партиная шийдхэбэринүүдэй гүйсэл хэлгые шалгаха ябалалые эмхидхэхэ тушаа цеховой партиная организацинууд болон партиная группануудые хүтэлбэрилгын дүй дүршэл тухай элнхэлхэнүдые шагнажа, зүбшэн хэлсэһэн байна.

Семинартай түгэсхэлдэ промышленностини ба транспортны предприятинуудай партиная организацинуудай зорилгонууд тухай асуулаар КПСС-эй МК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Капитанов үгэ хэлсээ. (ТАСС).

Н. А. Островскида памятник табигдаба

Гайхамшата советскэ уранзохёлош Н. А. Островскиин хүүр дээрэ Москвада, Ново-девичье кладбище дээрэ памятник табигдаба. Столицын залуушуудай түлөөлгэшэд, Советскэ Армин сэрэгшэд, уранзохёлошод энэ суглараа. Уранзохёлошын һамган Р. Островская, мүн тэрэнэй аха Д. Островский гэгшэд байлсаа.

Уранзохёлош Анна Каравеева шаналал-дурасхаалай митингые нээгээ. Советскэ гайхамшата уранзохёлош Н. А. Островскиин түрөөр 50 жэлэй оёе манай бүхы орон тэмдэглэжэ байна гэжэ тэрэ хэлсэбэ. Тэрэнэй нэрэн бүгэдэндэ мэдээжэ боложо, баатаршалгын ба ариун сээр аяг зангай, ажаябадалай жэшээ боложо үгэнэ гэжэ тэрэ хэлсэбэ.

Саган хушалта элнхэлдэнь. Гранитна хара плита харагдаба. Тэрэн дээрэ Н. А. Островскиин дүрэтэй бронзово барельеф нилээтэй. Табан дээрэн гуулин кавалерийскэ һэлмэ, красноармеецын малгай, лаврово набша мүшэр табигдаһанай.

ВЛКСМ-эй МК-гэй секретарь Г. Тимофеева, уранзохёлошод Самед Вургун, М. Колосов, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой полковник В. Мыллик, уранзохёлошын аха Д. Островский гэгшэд шаналал-дурасхаалай митинг дээрэ үгэ хэлсээ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, Москвагай комсомолууд болон залуушуудай, СССР-эй советскэ уранзохёлошод Союзай, Советскэ Армин сэрэгшэдэй, мүн бусад үмэншөө хүүр дээрэн веногууд табигдаа. (ТАСС).

ПАРТИНА А ЖАБАЙДАЛ Агитатор-агроном Лобанова

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй нүүлээр Евдокия Павлова Лобанова Бичурын аймагай Бичурын сельсоветэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллахаа эрээ нэн.

Тэрэ үедэ колхоздо ажалай журам тон тула байһан юм. Агротехникэ нэбтэрүүлгэдэ, ажалай журам дээшлүүлгэдэ гол ханалаа табижа, нүхэр Лобанова эхээн хүдэлмэри хэһэн байна.

Евдокия Павлова агрономоор хүдэлмэрихэ зуураа, агитаторай харюусалтата үүргыг дуратайгаар дүүргэдэ, полидо шэнэ газетэ абаад, «Молни», «Дайшалхы хууда» гаргаха бэлдхэлтэй ошодог. Оройнойгоо хүдөө ажахыг эрид дэбжээхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудыг тайлбарлан, колхознигуудай дунда хөөрөөлдөө үнэргэдэг, газетэ, журналуудыг хамтадаа уншалга эмхидхэлд юм.

Нёдондо жэлдэ полевои хүдэлмэрин үедэ механизаторнуудай, колхознигуудай дунда социалистическэ мурсыөө дэлгэрүүлгэдэ агитатор Лобанова эхээн үүргэ гүйсэдхөө. Нүхэр Лобановагай оролдоого харбарай тариалда нилээд эхэ туһа хүрөө. Жэйшэнь, тус агитаторай хүдэлгэ бригадала ажалынгаа нормо дүүргэдэггүй хун байгаагүй. Хүдэлмэрэ тэднэр агротехникескэ болзор соо хайн шанартайгаар дүүргэ нэн.

КПСС-эй ЦК-гэй февральско-мартовска Пленумүүдэй тогтоолоор зоригзон тус бригадын трактористнууд 115 гектар ой модотой газарыг эсбэрлэхэ, шэнэ ба боро газар элдүүлхэн байна.

Механизаторнуудай эрхим ажалай ашаар колхозой поли дээрэ зарим участкаудыа гектарай 20 центнер, юрэнхдөө дунда жэйшээгээр 14—16 центнер ургаса хургадгажа байна.

Шэнэ ба боро газар дээрэ түрүүшнхэ хэгдэнэн 2,5 га овошин ургаса баһал хайн байгаа. Колхоз помидор, мүн үгэрсэ гүрэндөө тушаажа дүүргэдэ, дэлгүүр дээрэ хэдэн

тонно наймаалһан байна. Капустань эхэ хайнаар ургаа.

Энхэ элүүр ажабайдал тухай, архида оролтын хоро шаран тухай хөөрөөлдөөнүүдыг зоной дунда үнэргэхэөө гадна, агроном-агитатор хүүлэй үедэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ тухай материалнуудыг колхознигуудта газетэнүүднээ ходоодоо уншажа үгэнэ.

Е. П. Лобанова бүхы хүдэлмэрэ агитационно хүдэлмэритэй нигта холбоотойгоор ябуулдаг юм. Нэгэтэ тракторист Х. Авдеев 2 га газарыг гүйхөөр халхаржа. Уданшьегүй Х. Авдеев «Молнидо» хурсаар тэрэнэй муу хүдэлмэринэ харуулан зурагтайгаар шүүмжэлэгдэнэ байна. Тэрэ гэлээр бригада соо ондоо тинмэ ушар гараагүй.

Мүнөө энэ колхоз тарья хуряалгая дүүргэхэ боложо байна. Дүүрэн ашаатай хоёр машина үдэрнөө үдэрт эдэсхэг хайн тарья Харландын «Заготзерногой» пунктада абаашажа тушаана. Түсэбөө дүүргэдэ, мүнөө МТС-эй хүдэлмэрин түүдөө натуро-түлэбэрэ тэднэр тушаажа байна.

Үбнэ тэжээл бэлдэхэд, силос дарагта энэ колхоздо мүнөөшөө ябуулагдаһар. Тэжээл бэлдэхэлэй бригадала Иван Петровой ударидалга дор солоомо суглууна. Эртэ сабагдалһан 7 га газарыг тус бригада уналһан юм. Мүнөө энэ сабшалангаа 2-дохёо сабшажа, эхэ үбнэ абаа.

Энэ колхоздо хүдэлдэг 4-дхи тракторна бригадала Бичурын МТС соо түрүү хуури эзлэнэ. Мүнөө энэ бригадала жэйшэнь тракторна хүдэлмэрин түсэбтэ 140 гаран процент дүүргэ.

Үбнэ тарья хайнаар хуряажа байһанын түлөө КПСС-эй айкомой ба аймагай Советэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг тус колхоздо барюулагдаа.

Энэ бүхы амжалта соо Евдокия Павлова Лобановагай эхэ үүсхэл эдэбхи оролсонхой.

М. Фалилеев.

«Бурят-Монголой үнэн» газетин рейд

Хойрог „ноёд“ тухай

Улан-Удын Пригороднэ райсоветэй гүйсэдкомой коммунальна таһагыг даагша нүхэр Глушковой кабинет соо эхэ шууран гараба. Юун болоо ааб гээд һонирхоходо, үнөөхи Глушковой гуйлгатай оронон хүдэлмэришэ Бахмановой үгыг һайса шангангүй, тэрэнэй нарбайһан «гэр байрын дэбтэри» абаад шэдэжэрихэн байба. Тинхэдэн хүдэлмэришэ Бахманов тэрэ дэбтэрэ абажа, дахин үгэсэ дабтаха баатай болоо нэн. Тэрэ уур сухал эхэтэй Глушковой гүшэ, хүний ороод «мөнд» гэхэлэ өөдөөшөө харангүй хуудат.

Мүн энэ гүйсэдкомой социальна тэдхэмжин таһагыг даагша Г. А. Ивановий кабинетэд ороходо ноохой ношо, ямарны гуримгүй. Тэрэ нүхэр өөрингөө велосипедс кабинет соого оруулжа, хажуудаа табяад хүдэлмэришэдэ зантай байшоо.

Ажаллан зоной эрилтэ гуйлгатада ямарлар ханддаг талга ааб гээд харатгы. Зарим ажалшалһаа оронон бэшгүүд хэмжээ абхууллахаа бай-

тагай нара, хоёр нара соо бүридхэлдэ абтаагүй байха юм. Бүридхэлдэ арай гэжэ абанан бэшгүүдтээшөө харюусалгагүйгөөр хандана. Еһо тэдын түлөө дээрэн эрээлээд л, ямар нэгэн хүндэ дам саашадань эльгэдэг. Жэйшээхэдэ, модоной заводто ажаһуудаг М. Ф. Фазилевагай байра үгэхыг гуйһан бэшгээ абажа хараад, гэдэргэн модоной завод руу хэмжээ абахынь эльгээгээд наанагаа амаршанан байна. Тээд, тэрэ нүхэрэй бэшгэ соо түргэн хэмжээ абаха баримтанууд байһан байгаа.

Ингэжэ арад зоной урда хэрэгтэ зан гаргадаг, ажалда албан хойроогоор хандадаг «ноёд» амые татахаар болоо.

Рейдовэ бригадын гэнүүд: М. Лебедева—КПСС-эй Пригороднэ райкомой инструктор, И. Бочкарев—ВЛКСМ-эй Пригороднэ райкомой таһагыг даагша, Г. Даржаев.—«Бурят-Монголой үнэн» газетин корреспондент.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

„ТАРЯАН“ ГЭЖЭ ПАВИЛЬОНДО

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкын механикацион үргэн эхэ талмай дээрхэ бусад барилгануудай дунда «Тарьян» гэжэ павильонной гоё хайхан байһан тобын харагдана. Павильонной зургаан зал соо олон тоото стеллүүд табигданхай. Социалистическэ газартарьялангай хүдэлмэрилгэшдэй туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд тэдэн дээрэ харуулагдана.

Советскэ гүрэнэй индустриальна хүсэ шаддалда түшгээн колхознууд, МТС болон совхозуудай техникескэ эбсэгжэлгэ талалгаряагүй ургана. 1954 оной эхиндэ 8 миллион үлүүтэй трактор (15 жүстэйгээ тоолоходо), тарьянай 270 мянган комбайн, тарилгын болон газарай хүрһнэ элдүүлгын элдэб олон машина эбсэгүүд иматгал МТС-үүдтэ бии байгаа. Ороһоо тарьянай ажахында полевои гол хүдэлмэринүүдыг механикацилг дүүргэдэгжэ байха юм. 1953 ондо трактораар пар болон намарай пар хахалалга 98 процент, тарилга—91, комбайновта хуряалга—77 процент болоһон байна. 1948 онһоо 1953 он хүртээр хүдөө ажахыда ажалай бүтээхэ бүхы дээрэ 3 дахин, тинхэдэ ороһоо тарьянай ажахыда бүри эхээр ургаа.

Хүдөө ажахын техникескэ эбсэгжэлгын ургахатай, газартарьялангай культурууд дэбжэхэтэй хамта орон дотороо тарьяна тарья ургуулга талалгаряагүйгөөр эхэ болоо. Хэрбээ, 1926—1927 онуудта ороһоо тарьянай талаар тарьяна продукци 10,3 миллион тонно болодог байгаа һаа, 1952—1953 онуудта тэрэн 40,4 миллион тонно болоо.

Шэнэ ба боро газар ашаглаһын түлөө советскэ арадай тэмсэлыг заруулан тухай стелд юрэнхы зал соо табигданхай. Шэнэ газар ашагланай ашаар, 1954—1955 онуудта ороһоо культурануудыг тарилга 13 миллион гектарһаа бага бэшээр үргэдхэгдэхэ байна. Энэ хадаа 1955 ондо 1.100—1.200 миллион пүүд ороһоо тарья, тэрэ тоодо 800—900 миллион пүүд товарна тарья абаха арга олгохо юм. Шэнэ болон боро газар ашагланай ашаар, 1956 ондо ороһоо болон хүдөө ажахын бусад культурануудыг тарилга 28—30 миллион гектараар үргэдхэгдэхэ байна.

Парти, правительствын урйагаар промышленностин, МТС-үүд болон совхозуудай 150 мянга үлүүтэй мэрэгжэлтэй хүдэлмэришэд, инженерүүд ба техникүүд, тэршэлэн агрономууд болон хүдөө ажахын бусад мэрэгжэлтэй шэнэ газар ашаглана байһан районуудта хайн дурараа ошоо. Энэ жэлдэ шэнэ газар дээрэ мүнөө үсын машина техникээр эбсэгжэһэн тарьянажалай 124 шнэ совхозууд эмхидхэгдэд байна. Тээд, совхозууд бусад совхозуудтай хамта 4,3 миллион гектар мүнэ газар хахалжа, ойрын 2—3 жэл соо хахад миллиард пүүднээ бага бэшэ тарья гүрэндөө жэл бүри тушаадаг болохо байна.

Гүнзгэ хяхалалга хэхэ, хара бэшэ хүрһнэтэй нотагуудта органическа, минеральна үтэжүүлгэ оруулсан, хүрһнэньн хыхалагдалга үсгэ гүнзгэргүүлхэ, хуряалгын үлүүдээр солоомын узуурта лущени хэхэ, хэрээһлүүлэн, нарин рятдай-

Куйбышевска область. Ново-Куйбышевска гэжэ залуухан городто һүүлшын 5—6 жэлүүдтэ зохи хайн тухээрэлгэнүүдтэй хэдон зуугаад байрын гэрүүд баригдаа. Эндэ 8 һургууль, 5 клуб, техникын Байшан, зүнай 2 кинотеатр, 6 библотека, олон магазинууд, хүүгэдэй салуд, ясаннууд баригдаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ново-Куйбышевска городто 1954 ондо баригданан шэнэ гэрүүд. ТАСС-эй фотохронико.

Загастайнхидһаа жэшээ абаба

Улан-Удын ПВЗ-гэй Культурын ордон соо городой инженерно-техникескэ интеллигенциин суглаан хаяхан болобо.

Ордоной һаруул уужам зал соо городой инженерүүд, техникүүд, албадагшад олоороо сугларба.

Суглаан дээрэ «Городой хүн зоной дунда энхэ элүүр байдалай түлөө, мүн шажанда эсэргүү пропагандада инженерно-техникескэ интеллигенциин хабаадалсалга тухай» асуудалаар КПСС-эй горкомой секретарь нүхэр Лисюткин элдхэл хээ. Удаань городой инженерүүд, техникүүд, үйлдэбэрин түүрүүшүл коллективүүднээ дунда ябуулжа байһан хүдэлмэри тухайгаа хэлэхэ зуураа, архи уудаг, һамуу хальхай ябадал гаргадаг, ажалай болон нигтын ёһо гуримыг эбдэдэг зарим хүнүүдыг шагнаар шүүмжэлээ.

ПВЗ-гэй хүдэлмэришэн нүхэр Владимиров ингэжэ хэлэнэ: «Манай завод республика соогоо эгээн томо предпрятии гээшэ. Тинмэнэ завод соомнай ажалай эрхим культура байха ёһотой. Гэхэ зуура, олон хөхүүд соо эмхи гуримгүй, ариг сөбөр сахигдадаггүй, хэрлэгдэхэээ болиһон зарим деталнууд эндэнэ гаргадангүй бог шоройдо дарагдашоод эхтэблээг. Биднэр урданай хүдэлмэрилгэшэд хадаа, залуушуулай цехын боһоо түүрүүшнхээ алхан оромсоорн тэдэниг культураар ажаллажа, ээр эзмсэгэ наринаар, зүбөөр хэрлэгжэ байһаар һургаа үйлдэбэришэд. Тээд, биднэр залуу хүдэлмэрилгэшэдэ үшөөл хангалтагүйгөөр хумүүжүүлбэди.

ВЛКСМ-эй заводой комитэдэй секретариин орлогоһоо нүхэр Чинкиров үгэ хэлэхэ зуураа, архи уудаг ябадалтай тэмсэхын тулада физ-

культура болон спорт үргэнөөр дэргүүлхэ, мүн залуушуулай хамтын байра соо сангитна гурим сахиха, сүлөөтэй сагаа культурунаар үнэргэглэдэн тэдэнэртэ туһалха тухай тэмдэглэбэ.

—ПВЗ-гэй хамтын байранууд культура түхэлтэй үшөө болоодүй— гэжэ тэрэ үргэлжүүлбэ. — Тэндэнэ үлээн булангууд муу түхээрлэгтэй. Тинмэнэ лекци, элдхэл уншагдангагүй. Бээ барилдаггүй зарим залуушуул сүлөөтэй сагаа үнэргэхэ газараа оложо ядаад, даб гэбэл чайна, столово руу ошожо, архи уудаг, наһалдаа үүдхэдэг.

Социалистическэ ёһо журамда харша имэ юумэнүүдыг харабаша, заримдаа биднэр обборонгүй гараханмай тон буруу гээшэ. Биднэр булгадаа, нэгэ хүсөөр капитализмын хорото үлгэдлүүдтэй шагнаар тэмсэхэ ёһотойбди.

Суглаанай эсэстэ ПВЗ-эй партина комитэдэй секретариин орлогоһоо нүхэр Асеев үгэ абаад, Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной хүдөөгэй интеллигенциин хандалгыг халуунаар дэмжжэ, нинтэ-политическэ, культуруно-гэгээрэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэрин үргэнөөр, бодото байдалтай зохиолуудан үнэргэхы урталба.

Загастайнхидай урталгы халуунаар дэмжжэ культуруно-гэгээрэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэринэ хүдэлмэришэдэй дунда һайжаруулхэ ба шажан мурғэлэй мухар хүдээтэй, мүн бана архи ууха ябадалуудтай эрид шанга тэмсэл эмхидхэхэ гэжэ суглаанда хабаадатшад шиндхэбэри абаба.

Д. Гушалов.

УЯЛГАЯ ДҮҮРГЭБЭ

Түнхэнэй аймагай Кырэнэй МТС-эй ахалагша машинист Сьрендоржи Ангаровай тракторна сенокосилкын агрегадхид «Путь Ленина» колхоздо хүдэлжэ эхилэхэ зуураа, мүнөө сезондо 400 гектар үбнэ хайн шанартайгаар сабшаха уялга абаа нэн. Агрегадэй гэнүүд машинануудайнгаа ба тракторайнгаа хойноһоо

техникескэ харууһа зүбөөр хэһэнэй ашаар, үдэрэйнгөө нормые ходоодоо үлүүлэн дүүргэжэ, бригаданууд болон фермэнүүдэй сабшаланууд дээрэ нилээд эхэ үбнэ сабшаха үгэбэ. Мүнөө тэднэр үбнэ сабшаха уялгаа амжалтатайгаар дүүргэдэ, хүдэлмэрэ үргэлжүүлгээр. В. Алсыев.

туу шэниһэ 960 гектар эзэлжэ байһан һаа, 1953 ондо хабарайн шэниһын талмай 3450, хатуу шэниһын —1285 гектар болоһон байха юм.

Газарай хүрһнэ элдүүлгын шаран тухай, илангаа намарай пар саг соонь хахалалгада энэ артелиин эхэ анхарал хандуудга байһан тухайн эскуросовод тайлбарилан хэлжэ үгэнэ. Бусад түрүү колхозуудтал адляар тракторна эгүүрээр саһа хахалжа энэ колхоз тарилганаа бүхы талмай дээрэ саһа тогтоодог юм. Ороһоо культурануудыг ургуулга бүхы хүдэлмэри боһонхон болзор соо хэгдэнэ. Жэйшээхэдэ, нёдондо жэлдэ хабарай эртын борнойлолго үндэр ургасын участка дээрэ нэгэ үдэр соо, тинхэдэ бусад талмай дээрэн хоёр—гурбан үдэр соо хэгдэнэ. Тарилгын урда тэххи культуваци, мүн тарилга хэлгэ нэгэ үдэр соо дүүргэглэдэн байха юм.

Челябинска область дотороо нилээд томохон Петропавловска тарьянажалай совхоз павильон соо үргэнөөр харуулагдана. Челябинска областин байдалда хабарай шэниһын үндэр ургаса хуряаха гэшнэ тинмэ хилбар бэшэ байһаниг выставкэ харагшад энэ ажахын стелд дээрэнэ ойгложо болохо байна.

Энэ түрүү ажахын коллектив шэнэ газар ашаглана талаар эхэ хүдэлмэри хэбэ. 1947—1948 онуудта механизаторнууд 10 мянга шахуу гектар шэнэ ба боро газар хахалаа. Энэ газар дээрэнэ гектарай 22—25 центнер хабарай шэниһэ хуряан байха юм. 1954 ондо ороһоо культурануудыг тарилгын тулада үшөө 3000 гектар шэнэ газар хахалагдан байна.

Совхоз хадаа тарилгыг иматгал сорговой үрбөөр үнхэнэй хэлгэ болонхой. Тэрэ үрбнэ ажахынгаа

Һурагшад, студентнэр колхозуудта туһална

Түнхэнэй аймагай Кырэнэй дунда һургуулин 8—9-дхи классуудай һурагшад сентябрин 4-нөө сентябрин 26 болотор «Путь Ленина» гэжэ хүдөө ажахын артельда туһалаа. Түрүүшн үдэр 200 гаран центнер үбнэ һурилоо, хэдэн арбаад гектар газарай үбнэ тармаа, һүүлээрнэ, һурагшад тарья хуряалга, эсбэрлэлгэ болон тэрэниг гүрэндэ тушаалгада хайнаар хабаадалсажа, колхозой правленийн шагналда хүртэһэн байна.

Һурагшад В. Сыденов, В. Тонтоев, Д. Бандеев, Н. Ангарова, В. Малахова, М. Мылзенова, Б. Гомбоев, Э. Тонтоева гэгшэд жэшээтэ хайнаар хүдэлмэрилөө.

С. Санжиев.

Улан-Удэ городой түмэр замай техникумэй 1 курсын 30 студентнэр Зэдэн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хори гаран үдэр хүдэлмэрилөө. Тэднэрэй хүсөөр тарьянай тогой талмай эсбэрлэгдэжэ цементлэгдэ. Студентнэр эхээн хэмжээнэй тарья эсбэрлэдэ, бэлдэхэлэй пунктада абаашажа тушаагаа. 4—5 гектар газарай хартаабха малтажа үгөө.

Мүн нийтингээ адуу малда бардам хүрэхэ бүдүүн тэжээл бэлдэхэдэ туһалалсажа, 300 гектарай үбнэ тарманан, һурилһэн байна. Нүхэд И. Мокров, Л. Каретников, В. Истомин гэгшэд ажалай хайн амжалта харуулаа.

С. Власьевский.

Чесанын долоон жэлэй һургуулин һурагшад түрэл колхоздоо хуряалгын халуун кампаниин үедэ туһалалсажа, ажалай эхээн амжал-

та туйлана. Колхоздо хартай малтахадаа хайнаар хүдэлмэришэд Эндэ һурагшад Карпов, Даржаев, Муклуева, Манганова гэгшэд шэмтэйгээр ажаллаһан байна. Эхэн һургуулин олохон һурагшад турнепс малталга дээрэ муу бусад хүдэлмэрилжэ, колхозой правленийн зүгһөө баяхаланда хуримтлэнэ.

Д. Доржиев.

Зооветеринарна институтдай студентнэр Иволгин аймагай Кырэнэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельда туһалалсаа. Тэднэр ула намар 60 гектар сабшалан гараар сабшажа, хэдэн арбаад центнер үбнэ хуряагаа. Удаань тэднэр тарья, хартаабха хуряалгада эдэбхитэйгээр бадалсажа. И. Мигунов, В. Гомбоев, Г. Партунаев гэгшэд малтажа хайнаар хүдэлмэрилөө.

М. Балдуца.

«Улаан-Шулуутай» колхоздо (П. Харшэбэр) Хонхолойн дунда һургуулин һурагшад-комсомолсууд үрля хуряалгын үедэ туһалалсажа зуураа, эрхим ажаллаараа колхознигуудта жэшээ харуулаа. Һурагшад ороһоо эсбэрлэлгэдэ, солоо һуриллэгдэдэ, мүн хуряалгын башыг хүдэлмэришэд абахадаа үрэйнгөө нормо холо үлүүлэн дүүргэе. Илангаа һурагшад-комсомолсууд Д. Бабуева, Ш.-Д. Барыш, Д.-Ц. Дашинмаев болон бусад тээсэ эхэтэйгээр ажаллана. Тус колхоздо Сагаан-Шулуутайн долоон жэлэй һургуулин һурагшад ирталтын үдэр ба занятын һурагшад хартаабха малтажа эхээн амжалта ламжа үзүүлнэ.

Р. Цыренова.

Итаницин леспромхоздо

ТҮРҮҮ ДАРХАН

Түмэршэ дархан Никифор Сергеевич Титов «Узкая падь» гэжэ модо бэлдэхэлэй участкада 10 гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ байна.

Һаян үдэрнүүдтэ нүхэр Титов үдэрэйнгөө даалгбарине 150 процент хүртээр, хайн шанартайгаар дүүргэнэ. Мүн өөрингөө баян дүй жүршэлыг залуу мэрэгжэлтэдэ дамжуулан үгэхыг оролдодог. Никифор Сергеевич Титов жэшээтэ ажаллаһаа түлөө леспромхозойнгоо Хүндэлэй доскада бэшгэдэнхэй.

ЖЭШЭЭТЭ МАГАЗИН

Леспромхозой дэргэдэхэ магазин наймаалагша Е. Родинова эд бараа худалдаха сентябрь һарынгаа даалгбарине 10 хоноогоор уридшалан дүүргэе. Мүн август һарада түсэбнөө гадуур 7 мянган түхэригэй эд бараа худалдан байха юм.

Энэ магазинда ороходо зосоонь ариг сөбөр, эд бараан аятай зохиодог табяатай байдаг.

Наймаалагша Е. Родинова Агуу-ежэ Октябрьска социалистическэ революциин 37 жэлэй ойн һайндэртэ жэйшэньгээ даалгбарине дүүргэжэ

утгаха гэнэн социалистическэ уламжа абанхай.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МУРЫСОН ҮҮСХЭГШЭ

Заһабарилгын механическа, инженерской слесарь комсомолец Умтолий Ворожцов октябрин үлүүтэй хухтада жагсажа, дээшлүүлгэдэн уялга абаад, бусад урталһан байна.

Энэ үүсхэлэй леспромхозой гэрэжэй болон Бурей гэжэ модо башы халгын участкай хүдэлмэришэдэ туһуунаар дэмжэһэн байха юм. Мүнөө слесарь Ворожцов жэшээтэ хайнаар ажаллажа, үйлдэбэринэ даалгбарине 130—150 процент хүртээр дүүргэнэ.

ШЭНЭ УЛААН БУЛАН

Һаянх леспромхозой барилгашы улаан булангай шэнэ байһан баржа ашаглангада оруулаа. Мүнөө леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техникескэ хүдэлмэришэд шэнээр барилданан, хайнаар түрэгдэнэн улаан буланда элдэб үрлэ лекци, хөөрөөлдөөнүүдыг таһнажа, сүлөөтэй сагаа культураны үнэргэнэ.

Г. Ильин.

эртнэ тарилга хэдэг участка дээрэ ургуулдаг байха юм. Эндэ хоёр ондоо сортын, ондо ондоо сагта эдэсхэдэг — эртшэг эдэсхэдэг «лютеценс-62», орой эдэсхэдэг «искра» гэжэ үрбэн хэрлэгдэнэ. Энэ хадаа тарилгын хүдэлмэришэд шахардалга гаргахгүй, тарьянай нилээд хайн ургаса абаха арга олгоно.

Курганска областин Шадринска районой стелд выставкэ харагшадыг эхээр һонирхуулаа. Энэ районой колхозууд нёдондо жэлдэ 22,573 га талмай гектар бүрнөө 15,1 центнер хабарай шэниһэ хуряанан байна.

Газарай хүрһнэньн хүсэд шингтэй байлга Урал шадарай эрхэ байдалда хүдөө ажахын культурануудай хайн ургасын түлөө тэмсэлэй шиндэхы юумэниһнэ болоно гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Тинмэнэ газарай хүрһнэ шингтэй болгохын тула, тэрэниг хатаангүй байлгахын тула, агротехникескэ бүхы аргануудыг элдэ хэрлэгдэг. Хабарай шэниһыг бултын шахуу хайнаар элдүүлгэдэн пар болон намарай парта тарина. Оройной суута полевод, Сталинска шангай леспромхозой Т. С. Мальцевай зохбоһон хүрһнэ элдүүлхэ, тарилга хэхэ шэнэ аргыг районой колхозууд үргэнөөр хэрлэгдэнэ.

Эдэ аргануудын ямар гэгшэбэ?

Пары 40—50 сантиметр гүнзгэгээр иоль һарада хахална. Мүдлээр тулгатайгаар зохбоһон, шаблаггүй тухсай плугаар эды шэнээн гүнзгэгээр газарыг хахална. Имэ плуг хүрһныг эхээр урбуулан худхаруулдаггүй, харин шоройн анзаһаар үргэдэн хубхын, бутарга эблээр, һуури дээрэ хэбтэдэг байна. Тинхэдэн хахалагдадаг хүрһнэньн доодо тэххи 25—30 сантиметр

гүнзгэгтэй үе дээрэнэньн гооһоо хахалагдадаг хүрһнэньн шоройн хилисольдод гээдэг. Урбуулагданан имэ гүнзгэгээр хахалагдаһан пар шинг нойто суглуулха, бурин үбнэнтэй тэмсэхэ, хүрһнэньн үрля зузааруулан һайжаруулаха арга хангадаг. Пар намарай үедэ имэ тал дисковэ лущильнигаар элдүүлгэдэг. Хабар эртээр хабарай хүрһнэньн ами орожо замалгаар борнойлолго хэгдэг. Энэ жэлэй ургамалай буртаг үбнэньн илангаа осбогтай ургахатай дисковэ лущильнигаар 2—3 дахин элдүүлгэ хэгдэг.

Ороһоо культурануудай башы ургаса ургуулаг

Хүдөөгэй ажалшадые эд бараагаар элбэгээр хангах

Магазинуудаа мартажархиан сельпо

Түрүүн аймагй Попереченскэ аймпотребсоюзай Комсомельпо бин юм. Сельпогой ажарилгэшэд эд бараанай эрьсэбэе нара бүридэ дүүргэдэг. Ажалшадта хэрэгтэй элбуудала зүйлнүүдые элбэгээр хангахгүй.

Сельпогой түрүүлгэш нүхэр эхэе, тэрэнэй орлогшо нүхэр тунг гэгшэд эд бараа асархаддаа ябажа, хайн эд бараагаа мөшөө нүхэдтэ, танил таладаа амжалархидаг заншалтай. Галд сельпогой харьяата 3—4 маууд хоёрдохи кварталай түсэб дүүргэгүй хэн. Мүн зарим түрүүн гурбадахи кварталынгаа дүүргэбгүй. Энээнэй шалтгаанууд гэгшэд, хайн эд бараа колхозихи магазинуудта элбэгээр ханга болно. Гансал Попереченскондохи магазинда хайн тусудаа дууһан табижа наймаа байха юм.

Сельпогой правлен харьяата мауудтаа үргэн хэрэглэлэй бараа табижа үгэдэггүй. Тимээнэй мауудые даагшанар сельпогой тата өөһэдэ ошожо, эд бараа наймаа бүхэли үдэрөө барана. Баримта хадаа эд бараанай түсэб нилдэд эхэ наад ушаруулгашадай эрилгэдэ хамаагүй.

гөөр хандадаг сельпогой хүтэлбэрилгэшэд тухай үшөө нэгэ нимэ баримта гэршэлнэ. Эндэхин магазинуудтаа хүүлэй гурбан харын турша соо махорко наймаалагдаһугүй.

—Махоркын лемит дууһашоо, — гээд сельпогой хүтэлбэрилгэшэд гараа дэлгэдэг.

Намар боложо хүйтэржэ эхилбэ. Магазиныудые эртэннээ дуулаалжа, үбэлэй үдээ ажаллахаар бэлэн болгохо гээшэ эхэ удхашанартай. Теэд сельпогой хүтэлбэрилгэшэд үбэл эрхэ гэжэ мэдэхгүй шэнги ханаа амархан нууһаар. Эгэтын сомоной Сталиной ба Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудтахи магазинууд эхэ хүйтэн, муу байртай. Эдэ магазинуудые заһабарилхын тулада жэл бүри эхэ мүнгин хараалагдадаг байбашье, хүтэлбэрилгэшэдэй гэмээр магазинууд заһагдангүй, зайдан заһаа үбэлжэдэг. Энэ жэлдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздохи магазиние заһаа боложо, нилдэ даалданин байна. Мүнөө тэрэн нөөхил заһаа юм.

Аймгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһаар ба аймпотребсоюзай правлен энэ сельпогой хүдэлмэриние хайжаруулхын тулада зохино хэмжээ ойрын үдэрнүүдтэ абаха ёһотой.

Б. Цыдыпов,
сельпогой пайщик.

Хүдэлмэрээ зүбөөр эмхидхэнэ

Аймаалагша нүхэр Дальби-пайшигуд болон худалдаа абагшад дунда хүн болонхой. Тэрэ хадаа Түхэн-аймагй центр Кырен тосхондоо дүүргэй магазинда 4 жэлэй турсоо таһалгаряагүй ажаллажа байна.

Доржи Данзанович өөрынгөө ажалланса түсэб дүүргэгээр хиланса бэшэ, харин Кыренэй сельпогой правлен бүхы хэмжээ-ябуулгата эдэбхитэйгээр хабаадласа. Тэрэ нара соо 75 мянган түхэн эд бараа наймаалха түсэбтэй тэрэ бүри 100 гаран мянган түхэн эд бараа худалдана. Пайшарууша 8 харынгаа түсэбэе 105 мау дүүргэ хэн.

Манай республикын ажалшад Хойморой Аршаанда олоороо амардаг. Кырен тосхондоо Аршаан хүртэр 70 гаран километр юм. Теэд, Доржи Данзанович зунай сагта недели бүхэндэ тэндэ нүүдэл наймаатайгаар ошодог байна. Энээнэй ашаар эд бараанай эрьсэбэе 500—600 түхэригөөр эхэ болгоно.

Наймаанай хүдэлмэриние хайнаар мэдэжэ, худалдан абагшадтай эрилтэд анхаралтайгаар хандадаг дээрлээ нүхэр Дальбинов жэл, квартал ба нара бүрингөө даалгабариние үлүүлэн дүүргэдэг, аймпотребсоюзай эрхим наймаалагшадтай нэгэн болонхой.

Д. Дамдинов,
наймаалагшадтай нэгэн болонхой.

Наймаалагшадтай мүрысөөн

Худалдаа наймаа үргэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ Торин тосхондоо Наринай сельпогой правлен нилдэд хайн наймаа туйлан байна.

Сельпогой хүдэлмэрилгэшэд наймаанай эрьсэбэе түсэбэе нара дүүргэдэг юм. Сельпогой магазинуудта дүршэл эхэгтэй, даалгагдаһугээтэ харюусалгатайгаар ханды хунүүд олон. Жэшээлхэдэ, «Ленина» колхозой дэргэдэхини Магазины даагша нүхэр Дамдинов 17 жэлэй дүршэлтэй. Тэрэ соонь ариг сээр, эд бараа зохиодор харуулан таблагтай байдаг.

Нүхэр Гармаев пайшигудтай захинан эд бараа элбэгээр асаруулдаг байна. Худалдан абагшадтай ништа холбоотойгоор ажаллана. Нара бүрингөө түсэбэе 150—160 процент дүүргэдэг юм.

Мүнөө сельпогой наймаалагшадтай дунда Октябрин урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдана. Нүүдэл үдэл нүүдэл наймаа эмхидхэдэг болобо. Энээнэй ашаар тус сельпо август, сентябрь харынгаа түсэбүүдые бүхыдэнэ үлүүлэн дүүргэ.

С. Банзаракцаев,
наймаалагшадтай нэгэн болонхой.

Үбэлдэ бэлэдхэлые унжагайруулна

Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриние үбэлэй үдээ амжалтатыйгаар ябуулхын тулада машина болон ээр ээмсэгүүдэ, мүн модошодой гэр байрануудые эртэннээ хайнаар бэлэдхэн заһаа гээшэ ажыхын шухала асуудал болно. Тимээнэй леспромуудай партийна, профсоюзна организацинууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилгэшэд коллективийнээ бүхы хүсые энэ хүдэлмэридэ элсүүлхэ ёһотой.

Гэбшье, Шулуутайн леспромуудо бэлэдхэлэй хүдэлмэрин хэр зэргэ үргэргэгдэжэ байһание харахадэ хангалтагүй, ношио удаанаар ябуулагдажа байна. Илангаа механизуудые заһабарилга дан муугаар ябуулагдана. Хээрэ, ой соо үлэжэ байгаад эбдэрхэн, элэһэн тракторнуудые тэндэнэ, дары заһабарилха арга боломжо эндэ үгы. Тимээнээ эбдэрхэн тракторые ондоо трактор пункт хүртэр 10 гаран километрын газарта шэрээжэ абаашаха баатай боложо, 2—3 үдэрөө минн хосороодог ушар олон. Жэшээлхэдэ, мастер Леонид Соболевой хүтэлбэрилдэг Асул гэжэ участкай механикмууд аяар Тамагтай гэжэ пунктда асаргагдажа заһагдана. Мүн бусадшые пунктуудай механизмууд хоолохо асаргадан заһагдажа, горючи дэмь гаргашагдана, үгышье наа участка дээрээ заһагдаа боложо, удаан саг соо минн хэбтэнэ.

Эбдэрхэн механизмуудые түргэнөөр заһабарилха арга боломжо бин. Эрийскэ леспромуудхойндэ жэшээгээр заһабарилхын үндэл мастерской эмхидхэдэ, тэрэниие хэрэгтэй тоногууд, частынуудар болон электроагналгын агрегатаар хангабал, энэ хэрэг нилдэд урғашаа ябаха байгаа. Теэд, мастерской эмхидхэхэ тухай асуудал бүхэл зундаа хоохон хэлсээгээр үнгэрхэн байна.

Модо бэлэдхэлэй намар-үбэлэй сезооние амжалтатыйгаар дүүргэхын тулада модошодой ажыхые цикличности графикаар эмхидхэхэ шухала. Зүгөөр энэ түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эхэнүүд дутагдалнууд ушарна. Леспромуудхой хэдэн олон мастерская участкаудай оройдоо гурбанинх климатостини графикаар ажаллана. Шэнэ методээр хүдэлмэрилжэ байһан эдэ участкаудта цикличности графикай дүрим бүүдүүлгээр эбдэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, модо отололго, гэшүүнэ сээрлэлгэ ба таллуулгын хоорондоо эхэ забһар гарана. Гэшүүнэ сээрлэлгэд модо отололгодоо, таллуулгаша гэшүүнэ сээрлэлгэдэ.

Энээн дээрээнэ боложо, зарим мастерская участкауд август харынгаа түсэбэе дүүргээдүй үлэһэн байна.

Тимээнэй леспромуудо модошодой гэр байрануудые барилга, заһабарилга бүришье хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Модо бэлэдхэлэй Шабур гэжэ пункттын хүдэлмэриншэдэй ажаһуудга гэр байранууд заһагдангүй, задагай зайдан байнаар. Тэдэнэй олонинх бороогой ороходо дууһаалдаг, сонхондуудтан шэл табигдаагүй байнаар. Шэнэ гэрнүүдые барилга нулаар ябажа байна. Эндэ 10 шэнэ гэр, хамтын хоёр байра барилгада байна. Барилга дээрэ оройдоо 10 гаран дархашуул ажаллана. Старая Брянь гэжэ пункт мүн лэ нимэрхүү байдалда оронхой.

Ажахын ямаршые хүдэлмэри хадаа культурно-нигтын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэритэй ништаар зохицуулан үнгэргэгдэхэ ёһотой. Үбэлэй үсын хүдэлмэридэ бэлэдхэл хэхэ зуураа, леспромуудой партийна болон профсоюзна организацинууд модошодой дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй. Гэбшье, леспромуудой хүтэлбэрилгэшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа тон багаар хандуула. Культурно-гэгээлэй хүдэлмэри хаа яа кино харуулгаар дүүрдэг. Леспромуудой клуб эхэнхидэ хаалтатый байдаг. Тимээнэй модо бэлэдхэлэй пунктууд болон мастерская участкаудай хүдэлмэриншэдэй дунда һонин лекци болон хөөрлэдөөнүүд 3 нара соо 1—2 үнгэргэгдэнэ. Леспромуудой бүхы пунктуудтахи ханын газетнүүд хайлгэрэй болоходол гаргагдадаг. «Дайшалхы хуудалануудта» анхарал хандуулагддаггүй юм.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэрин хангалтагүйгөөр табигдаад байхада ажалай журам нула, хүдэлмэридэ хожомдожо гараха ушарнууд олон үгэдэгдэг. Шабур гэжэ пункттын хүдэлмэриншэд сүлөөтэй сагаа культуруунаар үнгэргэхэ аргагүй. Үдэшлөө кино хараха, библиотекэ ошожо, ном уншаха арга боломжин үгы дээрээнэ хүдэлмэриншэдэй архидаха ушар олон.

Шулуутайн леспромууд нэгэ жэгдэр ажаллажа, модо бэлэдхэлэ түсэбөө хараһаа харада дүүргэхэлээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ аргатай. Гэхэтэй хамта үбэлдэ бэлэдхэлээр бин байһан эхэнүүд дутагдалнуудые ойрын үдэрнүүдтэ усдаха хэрэгтэй.

С. Васильев,
леспромуудой пункттын механик.

Эндэ хоёр жэл үлүүтэй саг соо VI разрядтай токарь болоһон нүхэр Рябцев 1937 оной май хараһаа эхилжэ, Улан-Удэ станицин вагонно деподо мүн лэ өөрынгөө мэрэгжэлээр хүдэлмэрилхээ ороһон байна.

Тэрэ саһаа хойшо 10 гаран жэл соо таһалгаряагүй вагонно депогой механическэ цехтэ токарбэр хүдэлмэрилжэ. Жэл бүри үйлдэбэрилгөө даалгабариние болзорһоон уридшала, хайн шаанартайгаар дүүргэжэ, депогойнгоо коллективтэй дунда эрхим бүтээсэтэй ажаллаараа шалгарда болонхой. Аяар арба шахуу жэл соо вагонно депогой болон Улан-Удэ станицин ажалай түрүүшүүлэй хүндэлэй дэбэртэ бэшгэлдээр. Эрхим ажалайнгаа түлөө Зүүн-Сибиринин түмэр замай управлендэй, депогой болон Улан-Удэ станицин дирекцинуудтэй зүгһөө оло дахин үнэтэ шан абаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Сталинска урягай ударник» гэнэн значооор, гурба дахин магтаалай хуудалануудаар, хэды дахин үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагданхай.

Нёдондо үйлдэбэрилгөө даалгабариние 150 процент дүүргэхэ гэнэн социалистическэ уялга абаһан аад, хоёр жэл 6 харын нормо дүүргэжэ, ажалай эрхим амжалтаар шэнэ жэлые угтаа хэн.

Мүнөө ямаршые орёо нарин частынуудые өөрынгөө станок дээрэ үйлдэбэрилхэн гаргана. Нүхэр Рябцев ямар аргаар нимэ мэрэгжэл шадабари туйлааб гэхэдэ нэн түрүүн, тэрэ хадаа өөрынгөө мэрэгжэлдэ эхэ дуратай, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшлүүлхэ хүсэлтэй, элдэб шэнэ техническэ туйлаалтануудые ажал дээрэ үргэнөөр хэрэглэдэг заншалтай. Гадна, техническэ номуудые олоор уншадэг, шэнэ журналуудые абадаг байха юм. Ном болон журналуудта хэблэгдэһин техническэ һонинуудые коллективтэй хөөржэ үгэдэг, тэрэниие токарьнуудтайгаа

хамта өөһэднүүгөө станогуд дээрэ хэрэглэдэг.

Үүсхэл эхэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэй ашаар Дмитрий Романович уралан нарижуулгын хэдэн дурдхалнуудые оруулаа. Жэшээш, станогойнгоо трансмисидэ томо шкив, мотортын багахан шкив зохионо. Тини, мотороинь эрьсэе хоёр дахин түргэдэхэдөө гэхэ гү, али минута соо 140 дахин үрсдэг байгаа наа, эрьсэе 284 болоһон байна. Тэрэнэй үнэтэ үүсхэлые депогой техническэ совет хаража үзөөд, үнгэрэгнэ жэлтээ цехынгэ бүхы токарня станогуд дээрэ хэрэглэжэ эхилэнхэй. Энэниие үйлдэбэри дээрэ хэрэглэнхэй ашаар тус цехын токарьнууд даалгабария хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг боложо, цехын ажалай бүтээсэ эрид дээшлээ. Гадна, вагоний гол заһабарилгада тэрэнэй оруулан уралан нарижуулгын дурдхалые хэрэглэжэ, үйлдэбэрилдэг продукцингаа шанарые нилдэд хайжаруулаа, ажалай үнэтэ саг эхээр арьбалдаг болоо.

Нүхэр Рябцевтай хүдэлмэрилжэ, токарь болоһон залуушуул олон. Мүнөө тэдэнэй эхэнхин мэрэгжэлтэй мастериуд болоод, эрхим ажаллаара мүн лэ шалгардаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Михаил Васильев VI разрядтай токарбэр ажаллаха зуураа, харынгаа түсэбэе эхэнхидэ 150—180 ба заримдаа 200 гаран процент, Анатолий Бесчастнов 150 проценттэй доошо бэнээр, шаанар хайнтайгаар дүүргэжэ, оролдосотой ажаллаара суурханад. V разрядтай токарь Венников ходоодо социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг, даалгабария 200 процент дүүргэдэг туладаа «Эрхим вагонник», «Сталинска урягай ударник» гэнэн значоогуудаар шагнагданхай байна. Мүнөө тэдэнэр Дмитрий Романовиче эхээр хүндэлдэг юм. Зариманх Дмитрий Романович — «манай техническэ хурганга гэнэ» гэжэ хэлдэг.

Дмитрий Романович нингын хү-

Годооршоһон ламбагайнар

Мухаршээрэй аймагй, Суулгын сомоной, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоз дээрэ мэнэ хайхан сентибрин арбаадаар энэ колхозой хорин гурбан коммунистнар партийна эхин эмхингэлы суглаас, партийна айкомой түлөөлгын хабаадалгатайгаар хэбэ. Энэ суглаан дээрэ партийна ЦК-гэй түүхэтэ хоёр тогтоолые өөһэднүүгөө колхоз, сомоной дунда бөлүүлхэ асуудалаар энэ эмхини секретарь нүхэр Жамбал Цыбыкжапов элндэл хэлэжэ, архуууха, карта наадаха, һамуу хальхай ябалдагтай эрид хатуугаар тэмсэхэ ёһотойбди, баһа саашань, ард зониние хууража мэхэлжэ ябадаг, хуушан харанхы байдалай үлэгдэл болохо лама мэтэ үгэнүүдээр элндэхээ дүүргэбэ.

Тэндэнээ нэгэ коммунист гараа үргэжэ үгэ абаад, эхэ лэ зүрхэ алдангаар, манай Суулгын сомон соо Шагжын Гомбо гэдэг бөө, Дамбын Балжан, Цыцыроной Гоичин гэдэг ламанар мүнөө үдэ ямар ажалтай байна гэнэшб гэдэ асууна. Тимээнэй элндэхэлшэ, анха түрүүшынхэ тэдэниие дуулаһан шэнги, гэнтэ шолөө эхэ болгожо, харин тимэ лэ хүнүүд далда далда газарнуудаар ноугдажа бидэндэ мэдэгдээгүй байжа болохо байна бшуу. Үнэхөөрөө тимэ хүнүүдэй бин байгаа хадань, дары элирүүлжэ, зохино хэмжээ абаха ёһотойбди гэжэ харюу үгэнэн байха юм. Эгээл энэ тэдүгээр бултагал гээд, үгы болоһонһон мүнөөхи асуудал харюу хоёр харин үлгэдэрынь үни хоолохо наанай мартагдаһан зүйл боложо дүүршоо хэн.

...Мүнөө суглаанай боложо байһан Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой центрифэ баруулажа Балта гэжэ нотаг байһаные хоо бэнэ юм. Тимээнэй хүй зонһооные талархай бэшэ, хүйшэ тайгыншые оорто бэшэ, харин энэ колхозой гэнүүн Дамба Жамбаловай хоолодо һуужа байһан гэр байдал хоолоһооные ойроһооные эли тодоор харагдажа байдаг юм.

Эгээл энлэ Дамба Жамбаловай гэртэ, үнгэрлэн 40-өөд оноор түрмөлөө зугадажа эрлэн Гоичин Цыцыронов гэдэг нилдэдгүй томохон ламбагайнар арбаад жэлэй турша соо хоргодожо байһаные элнэхин колхозингуудыне, сомонойшые харюусалгата хүнүүд үзөө дуулаагүй байгаа гэжэ хэлэхэ яабышье аргагүй байна хаям. Тэрэннээ гадна мүн тэдэ нүхэд сүлөөтэй байһан үлгэрүүдтэ Жамбалов Дамбалын оныхо эрхэдэныне Дамбын баруун талга соо дамаар хонхын даржаганажа байхынь отго обборонгуйгөөр гардаг байгаа гэжэ һанаһаные бэрхэтэй далаад гаран һаһатай Норбоева Цырма хүнгэнэй һана бараад байха.

да, хойтынь зориулха гэжэ, хоргодожо байдаг мүнөөхи ламбагай хонхо дамаарла баринан заһаа колхозой машинаар зараржа ябаһаны хэн хараагүй байха гэншэб.

Эдэ бүгдэ баримтанууд дээрэнээ хараад үзэхэдэ энэ колхозой болоод сомоной эрхые ард зонийгоо үмэнгөө этигэмжэлэгдэнэ тушаалтад ба хорн гаран коммунистууд, өөһэднүүгөө хамар доро арбаад жэлдэ аашалжа байһан хуурманган, худалһан, хорото ламые элитэ мэдээ байһан аад, харанхы заха газарта хадагалагдажа ноусагай байһан туладань хараа мэдээгүй байһанай маяг үзүүлжэ амаа аршаад, айкомойнгоо түлөөлгынше аятайгаар мэхэлжэ үнгэргэнэй һүүлдэ, мүнөөхи мэхэнэн ургуул ламаяа хуушан ёһоорин Суулга нотагтаа таһилгаар байгаа жэгшүүритэ ябадалда халаа ямаршые харюусалгагүй орхилгодо зүйл яабышье бэшэ байха юм.

Дээрэ дурсагдаһан хуурманган мэхэнэн лама хадаа Ворошиловой нэрэмжэтэ наггин колхозые бузарлажа, дура зоргоороо аашаллажа, ард зонини тонохын тулада, толгой дээрнэе томо эрхээр адис табижа, абарал буулгажа, ада баринад, альбан шүдхээр айлан һүрдүүлжэ, алта мүйгынше, адууһа малынь, тоно урмынь, ходоо шобтооро татажа амархан залгаад, Дамба Мэдэгмаа хоёргойнгоо хоорондо орожо гэдэргээ хараад, гэдэннээ нөлбөжэ хэбтэхэ зуураа, колхозой ажаллашдые дууджа асаргад, хуушанай тахилгатай обоогой һурида колхозой малай хотон барина, орон дэлхэй бузарлабад, хонин, малтай хуу үхэхэн, үгэр задалгы гэжэ зандаһан захиран аашалдаг болоһон ба һуушын үдэ бүришье эхээр годоорһон байха юм. Ямар ушарһааб гэхэдэ, Онохойн селекциноно станицнда шобфөөр ажалладга Гомбоев Цыбыкжапов гэдэгээр дамжуулжа ямар нэгэ хуули буса аргаар өөртөө паспорт абуулжа шаданан ба өөрынгөө аша болохо Хурта нотагай хуушанай шудхалаша дархач Жанаев Дамба гэдэгые дууджа асаргад, аригам тахилай арбаад сүгсэ сагаан мүнгөөр шудхуулаа, Иволгын дасанда эдилгэ болгон үргэжэ, урданайнгаа унзал ямбые болдожо абаха болдотой болобо. Энэнь хадаа «горхо үзөөгүй аад лэ, гуталаа тайлаха, гуужамар үзөөгүй аад лэ, гудла заһаха» гэнэнгэй тон адлихан үлгэртэй хоолоно зүүдэн болоно бшуу. Нимэ һэйргэгүй нэлдэг эхэтэй хуушанай байдалай хорото үлэгдэл, үлэнхэ хобдог зүнгэ ламые, лама байһанаа бөө болоһон Гомбо Цагжеев ба Улаан Балжан гэдэг Дамбиевтайнь үгы болгон намнаха хэрэгтэй байна.

Хоца Намсарев.

Э Р Х И М Т О К А Р Ъ

набтархан аад, шамбай шай, хонгор шара шарайшгүйн 1934 ондо сэрэгэй частына хээд, ургажа байһан залуушан Удэ городто эрлэн байна.

Удэ Ленинэй орденто паровозостроительной заводой эхи нуурин хангалдажа, халуун хүдэлмэри ажилдажа байгаа хэн. Энэ баһаа эхэ оройнойнай промышленн томо городууднаа эрлэн нингэнүүд болон техникүүд агуухэ үрэд түрүүтэйгээр олоороо хангалдажа, тэрэ үдэ ой тайга байһангэртэ хүсэ эхэтэй паровозостроительной заводой томо цехүүдэй эхлэн гол хүдэлмэриние хүтэлбэрилжэ байха юм.

Баһаа эрлэн залуу сэрэгшэ Дмитрий энэ гүрэн түрүн угаа эхэ шаанартай барилгын эхилдэд байда, эндэ хүдэлмэрилжэ, завообарилгада өөрынгөө хубитые туйлаа гэжэ шиндээ. Тэрэ хадаа шэнэ участка дээрэ ажаллаа, түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, сэрэгшэ хүдэлмэрилхэнэй хөрмөбө һайн шаанартайгаар хоёр жэл ба үлүүлэн дүүргэдэг байһан Дмитрий Романовичтай суглаһан хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүд мөнөө эхээр хүндэлдэг болоо.

Мунуу хүдэлмэришэн Дима 3 һааруушада барилгын участка дээрэ ажиллаад байхадлаа, олохон тоно хажэ шадахаһаа гадна, тэрэ зарим жэжэ деталууды оролдосотойгоор бүтээдэг болоо байна. Тини, удангэр барилгын участкай надынник Николай Родионович мөнөө Дима Рябцевые дууджа, тэрэ ямар мэрэгжэл олохо дуралд мэдээд, нилдэг хэлэнэн юм: «Заводомнай токарь, слесарь болоһон бусад мэргэжэлтэй олоор ажалла болдоо байна. Тэдэниие бэ-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Р. Рябцев ажаллажа байна. В. Муллерай фото.

лэдэхын тулада заводойнай дэргэдэ ФЗО нээгдэхэнэ. Эндэ 8 нара һураад, техническэ мэрэгжэлтэй болоод томо томо станогуд дээрэ хүдэлмэрилхөөр, III—IV разрядтай слесарь, токарь, фрезеровщик боложо гараха юм. Түрүүшын ээлжэндэ ажаллаа һайнаар хандадаг хүдэлмэришэдые энэ һургуулида эльгэхэ гэжэ заводой эдэбхитэйгээр суглаан шиндэхэ. Манай участкаһаа шамай эльгэхэ гэжэ һананаб.

... Энэ хөөрлэдөөнэй һүүлдэр удаһыггүй ФЗО нээгдэ. Рябцев тэрэ саһаа хойшо ФЗО-до ороод, токарин мэрэгжэл шуджажа эхилэн байха юм. Найман харин туршада гансал «эрхим» ба «һайн» гэнэн сэнгэлтэйгээр һурида. IV разрядтай токарь болоо хэн.

IV разрядтай токарь Дмитрий Романович Рябцев заводой цех соо станогой дэргэдэ түрүүшынхэ хүдэлмэрилжэ, ФЗО-до һурахадаа гаранан теоретическэ бэлэдхэлээ ажал дээрэ харуулжа эхилэ. Тэрэ үдэ зарим орёо нарин деталуудые харахадаа «би хээшэ нимэ шухала хэрэгсэлнүүдые өөрынгөө гараар, станок дээрэ хэхэ болохо гээшэ биб» гэжэ нэгэтэ бэнэ һанадаг байгаа.

Заводой механическэ цехтэ хэды нара ажаллаад байхадань, тэрэнэй хэйн деталуудыг гансашье залуу токарьнуудтай бэшэ, мүн V—VI разрядудтай мастериудтай үйлдэбэрилхэн продукцинын дунда һайн шаанараар шалгардаг болоо. Тэрэ даалгабария 120—130 процент дүүргэжэ, цехын түрүү хүдэлмэришэдэй доскада бэшгэлдэнэ байна.

Эндэ хоёр жэл үлүүтэй саг соо VI разрядтай токарь болоһон нүхэр Рябцев 1937 оной май хараһаа эхилжэ, Улан-Удэ станицин вагонно деподо мүн лэ өөрынгөө мэрэгжэлээр хүдэлмэрилхээ ороһон байна.

Тэрэ саһаа хойшо 10 гаран жэл соо таһалгаряагүй вагонно депогой механическэ цехтэ токарбэр хүдэлмэрилжэ. Жэл бүри үйлдэбэрилгөө даалгабариние болзорһоон уридшала, хайн шаанартайгаар дүүргэжэ, депогойнгоо коллективтэй дунда эрхим бүтээсэтэй ажаллаараа шалгарда болонхой. Аяар арба шахуу жэл соо вагонно депогой болон Улан-Удэ станицин ажалай түрүүшүүлэй хүндэлэй дэбэртэ бэшгэлдээр. Эрхим ажалайнгаа түлөө Зүүн-Сибиринин түмэр замай управлендэй, депогой болон Улан-Удэ станицин дирекцинуудтэй зүгһөө оло дахин үнэтэ шан абаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Сталинска урягай ударник» гэнэн значооор, гурба дахин магтаалай хуудалануудаар, хэды дахин үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагданхай.

Нёдондо үйлдэбэрилгөө даалгабариние 150 процент дүүргэхэ гэнэн социалистическэ уялга абаһан аад, хоёр жэл 6 харын нормо дүүргэжэ, ажалай эрхим амжалтаар шэнэ жэлые угтаа хэн.

Мүнөө ямаршые орёо нарин частынуудые өөрынгөө станок дээрэ үйлдэбэрилхэн гаргана. Нүхэр Рябцев ямар аргаар нимэ мэрэгжэл шадабари туйлааб гэхэдэ нэн түрүүн, тэрэ хадаа өөрынгөө мэрэгжэлдэ эхэ дуратай, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшлүүлхэ хүсэлтэй, элдэб шэнэ техническэ туйлаалтануудые ажал дээрэ үргэнөөр хэрэглэдэг заншалтай. Гадна, техническэ номуудые олоор уншадэг, шэнэ журналуудые абадаг байха юм. Ном болон журналуудта хэблэгдэһин техническэ һонинуудые коллективтэй хөөржэ үгэдэг, тэрэниие токарьнуудтайгаа

хамта өөһэднүүгөө станогуд дээрэ хэрэглэдэг.

Үүсхэл эхэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэй ашаар Дмитрий Романович уралан нарижуулгын хэдэн дурдхалнуудые оруулаа. Жэшээш, станогойнгоо трансмисидэ томо шкив, мотортын багахан шкив зохионо. Тини, мотороинь эрьсэе хоёр дахин түргэдэхэдөө гэхэ гү, али минута соо 140 дахин үрсдэг байгаа наа, эрьсэе 284 болоһон байна. Тэрэнэй үнэтэ үүсхэлые депогой техническэ совет хаража үзөөд, үнгэрэгнэ жэлтээ цехынгэ бүхы токарня станогуд дээрэ хэрэглэжэ эхилэнхэй. Энэниие үйлдэбэри дээрэ хэрэглэнхэй ашаар тус цехын токарьнууд даалгабария хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг боложо, цехын ажалай бүтээсэ эрид дээшлээ. Гадна, вагоний гол заһабарилгада тэрэнэй оруулан уралан нарижуулгын дурдхалые хэрэглэжэ, үйлдэбэрилдэг продукцингаа шанарые нилдэд хайжаруулаа, ажалай үнэтэ саг эхээр арьбалдаг болоо.

Нүхэр Рябцевтай хүдэлмэрилжэ, токарь болоһон залуушуул олон. Мүнөө тэдэнэй эхэнхин мэрэгжэлтэй мастериуд болоод, эрхим ажаллаара мүн лэ шалгардаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Михаил Васильев VI разрядтай токарбэр ажаллаха зуураа, харынгаа түсэбэе эхэнхидэ 150—180 ба заримдаа 200 гаран процент, Анатолий Бесчастнов 150 проценттэй доошо бэнээр, шаанар хайнтайгаар дүүргэжэ, оролдосотой ажаллаара суурханад. V разрядтай токарь Венников ходоодо социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг, даалгабария 200 процент дүүргэдэг туладаа «Эрхим вагонник», «Сталинска урягай ударник» гэнэн значоогуудаар шагнагданхай байна. Мүнөө тэдэнэр Дмитрий Романовиче эхээр хүндэлдэг юм. Зариманх Дмитрий Романович — «манай техническэ хурганга гэнэ» гэжэ хэлдэг.

Дмитрий Романович нингын хү-

дэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадласадаг. Арба гаран жэлэй туршада депогой профсоюзна комитэдэй гэшүүнээр байха зуураа, нилдэд эхэ хүдэлмэрин ябуулан байна. Цехынгэ коллективтэй дунда өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэдэг, шэнэ газетэ, журналуудые ходоодо уншадга ба ханын газетэ гаргалгада эдэбхитэйгээр хабаадласадаг юм.

Тэрэнэй хүдэлмэрилдэг станогой дэргэдэ ходоодо ариуин сээр, үйлдбэрилгэдэн элдэб деталуудыне эбтэй зохиодор табантай байдаг. Ажалайнгаа үдэрэй һүүлдэр токарня станогой һайнаар сээрлэдэг, хэды хоноод лэ аршажа, тонодолог заншалтай. Мүнөө энэ токарня станок дээрэ 6-дахин жэлээ ажаллажа байна. Теэд, станогийн деталуудыг яагашыггүй, шэнэ зангаарыа. Станогоо саг соогоо сээрлэжэ, ходоодо техническэ бэлэн байлганаһаные түлөө депогой начальник нёдондо жэлдэ тэрэннээ байсхалан хүргөө хэн.

Энэ жэлэй 8 нара соо үйлдэбэрилгэдэ даалгабариние ходоодо 250—280 процент дүүргэжэ, түрүү зэргээ алданагүй. Бүхэсоюзна түмэрзамшадтай үдэрнэ даалгабария 280 процент дүүргэжэ угтаад, депогой дирекцинтэй мүнэнэн шаа абаба.

Мүнөө Агуухэ Октябрескэ социалистичес

